

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Geografii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2013/2014**

KOD UCZNIWA

Etap: szkolny

Data: 19 listopada 2013 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 10 stron (zadania 1-18).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. W zadaniach z luką należy używać określeń w poprawnej formie gramatycznej.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Uczniowi wolno korzystać podczas rozwiązywania arkusza z kalkulatora.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **51**

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	2	2	6	2	8	2	3	2	4	3	4	3	4	3	3	2	4	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																			

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -	7. Członek - .....
2. Członek -	8. Członek - .....
3. Członek -	9. Członek - .....
4. Członek -	10. Członek - .....
5. Członek -	11. Członek - .....
6. Członek -	12. Członek - .....

Zadanie 4. (6 pkt)

W oparciu o poniższą mapę przedstawiającą fragment Krainy Wielkich Jezior Mazurskich wykonaj polecenia/ odpowiedz na pytania.

źródło: www.cke.edu.pl

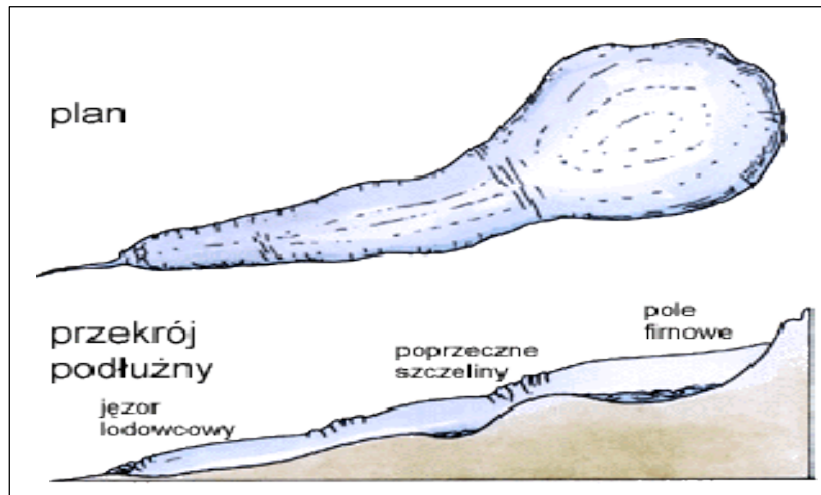
- Czy do Mikołajek można dojechać pociągiem? .....
- Wpisz numer drogi, która wiedzie do Mikołajek z zachodu. ....
- Najwyższy punkt na północ od Mikołajek i na wschód od Jez. Tałty ma wysokość .....
- Oblicz wysokość względną tego punktu w stosunku do tafli Jez. Łuknajno. Zapisz obliczenia. ....
- Jakim rodzajem jeziora polodowcowego jest Jez. Tałty. ....
- Podaj 3 cechy jeziora Łuknajno: .....

Zadanie 8. (3 pkt)

Na podstawie rysunku przedstawiającego przekrój przez lodowiec górski wykonaj polecenia:

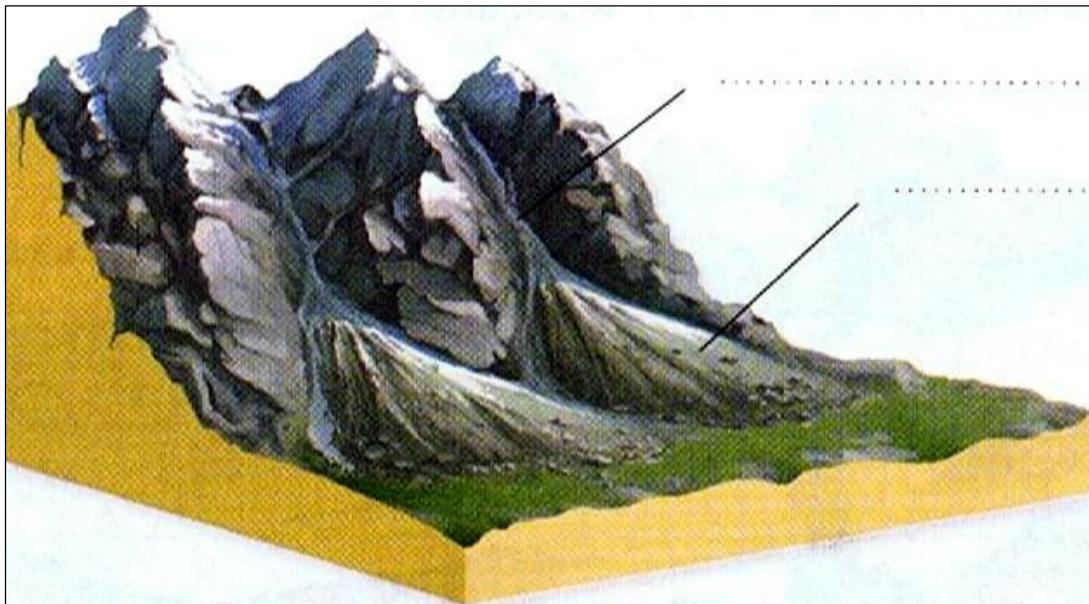
- Zaznacz strzałką na planie lodowca kierunek przemieszczania się lodu
- Wstaw na planie w odpowiednie miejsca litery, którymi oznaczono podane elementy:
A- linia wiecznego śniegu, B - strefa zasilania, C - strefa topnienia

źródło: D. Makowska, *Geografia część 1, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 2004*

Zadanie 9. (2 pkt)

W przedstawionym na rysunku terenie przeważającym ruchem masowym jest .....
Wpisz w odpowiednie miejsca na rysunku nazwy wskazanych form rzeźby terenu.

źródło: *Zeszyt ćwiczeń Puls Ziemi, J. S. Osikowie, A. Wawrzkowicz, Nowa Era 2009*

Zadanie 10. (4 pkt)

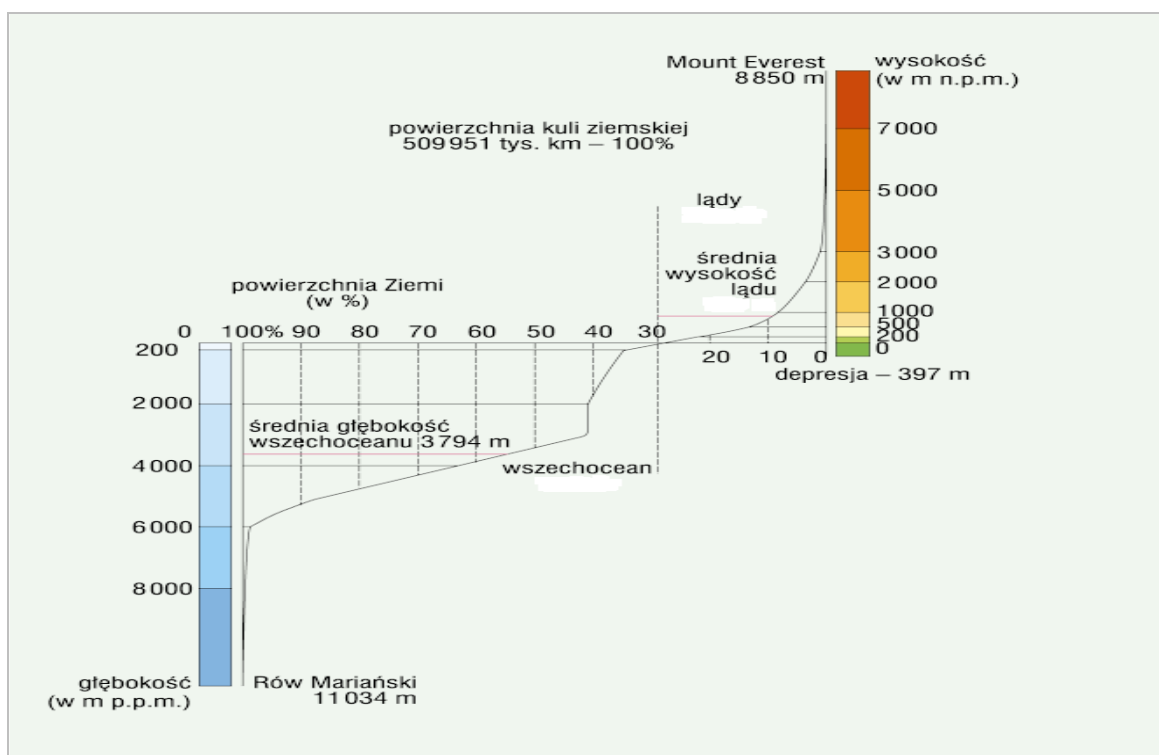
- a. Spośród podanych rzek wybierz i podkreśl te, które należą do zlewiska Oceanu Indyjskiego:

Limpopo, Ob, Parana, Amur, Nil, Ganges, Jukon,
Św. Wawrzyńca, Tygrys, Jangcy, Indus, Zambezi, Mekong.

- b. Zaznacz na mapie na stronie 8 rzeki Nil i Ob pogrubiając je kolorem niebieskim.

Zadanie 11. (3 pkt)

Rzeźbę powierzchni Ziemi przedstawia kumulacyjna krzywa hipsograficzna.

źródło: J. Wójcik, *Geografia, Ziemia*, Wydawnictwo PPWK, CD

Korzystając z własnej wiedzy i powyższego wykresu oceń prawdziwość zdań wpisując TAK – jeśli zdanie jest prawdziwe lub NIE – jeśli zdanie jest fałszywe

- a. Obszary lądowe zajmują 29% powierzchni globu. - .....
- b. Tereny górskie powyżej 1000 m n.p.m. stanowią ponad 18% powierzchni Ziemi. - .....
- c. Rowy i głębie oceaniczne głębsze od 6 000 m stanowią 14% - .....
- d. Największą powierzchnię (ok. 53%) zajmują równiny podmorskie - .....
- e. Średnia wysokość lądów wynosi ok. 850 m - .....

Zadanie 12. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę odpowiednimi nazwami znajdującymi się pod nią. Nie wszystkie nazwy muszą być użyte.

<i>Klimat</i>	<i>Formacja roślinna</i>	<i>Gleba</i>	<i>Roślina</i>
zwrotnikowy suchy			
		czarnoziemy	
	tajga		
			wawrzyn

Klimat: umiarkowany chłodny, umiarkowany ciepły kontynentalny, podzwrotnikowy morski, podrównikowy suchy,

Formacja roślinna: roślinność twardolistna, step, sawanna, pustynie,

Gleba: bielice, czerwonoziemy, szaroziemy, cyrkonowe

Roślina: baobab, limba, kaktus, trawy

Zadanie 13. (3 pkt)

Uzupełnij brakujące części zdań. Wybierz określenia spod tekstu i użyj ich w odpowiedniej formie gramatycznej.

W profilu podłużnym rzeki wyróżnia się trzy charakterystyczne odcinki (biegi): górny, środkowy i dolny. Odcinek górny cechuje się dużym spadkiem i dużą prędkością. Zachodzi tu intensywnie proces ....., prowadzący do pogłębiania dna i kształtowania się doliny ..... W środkowym biegu maleje spadek i prędkość płynięcia wody. Powstają ..... W biegu dolnym siła transportowa wód maleje i dominuje proces ..... W zależności od rodzaju zbiornika do którego wpada rzeka i dynamiki wód mogą powstać dwa rodzaje ujść rzecznych ..... i .....

Określenia do wyboru (nie wszystkie należy wpisać):

akumulacja, delta, erozja, estuarium, meandry (zakola),
polodowcowa, V-kształtna, wydma.

Zadanie 14. (4 pkt)

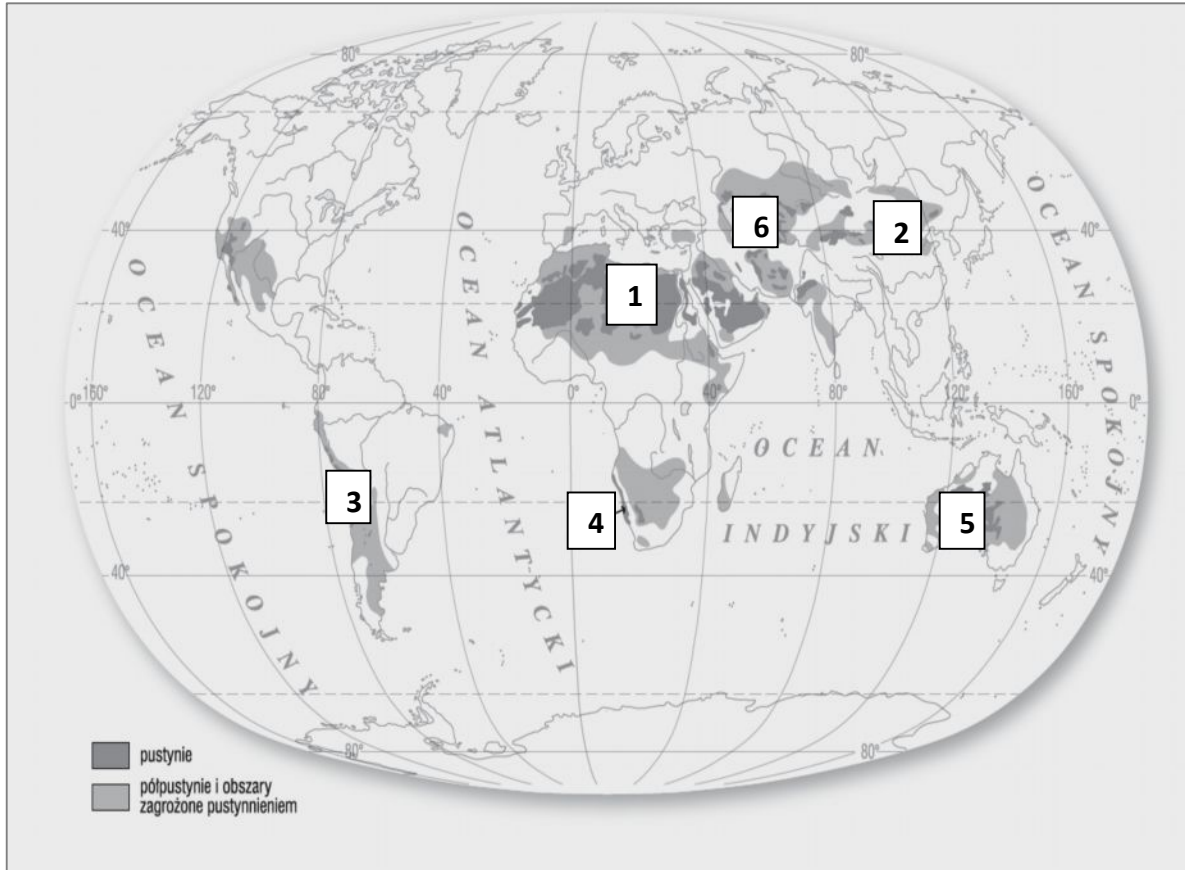
Korzystając z mapy przedstawiającej rozmieszczenie pustyń,

a. Wpisz nazwy pustyń zaznaczonych cyframi :

1 ..... ,   2 ..... ,   3 .....

4 ..... ,   5 ..... ,   6 .....

b. Podaj nazwę pustynniejszego regionu na południe od Sahary .....

źródło: *Niezbędnik Nauczyciela*, Wydawnictwo Szkolne PWN, CD

Zadanie 15. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie kolumny nazwy podane poniżej.

<i>Skąły magmowe</i>	<i>Skąły osadowe</i>	<i>Skąły metamorficzne</i>

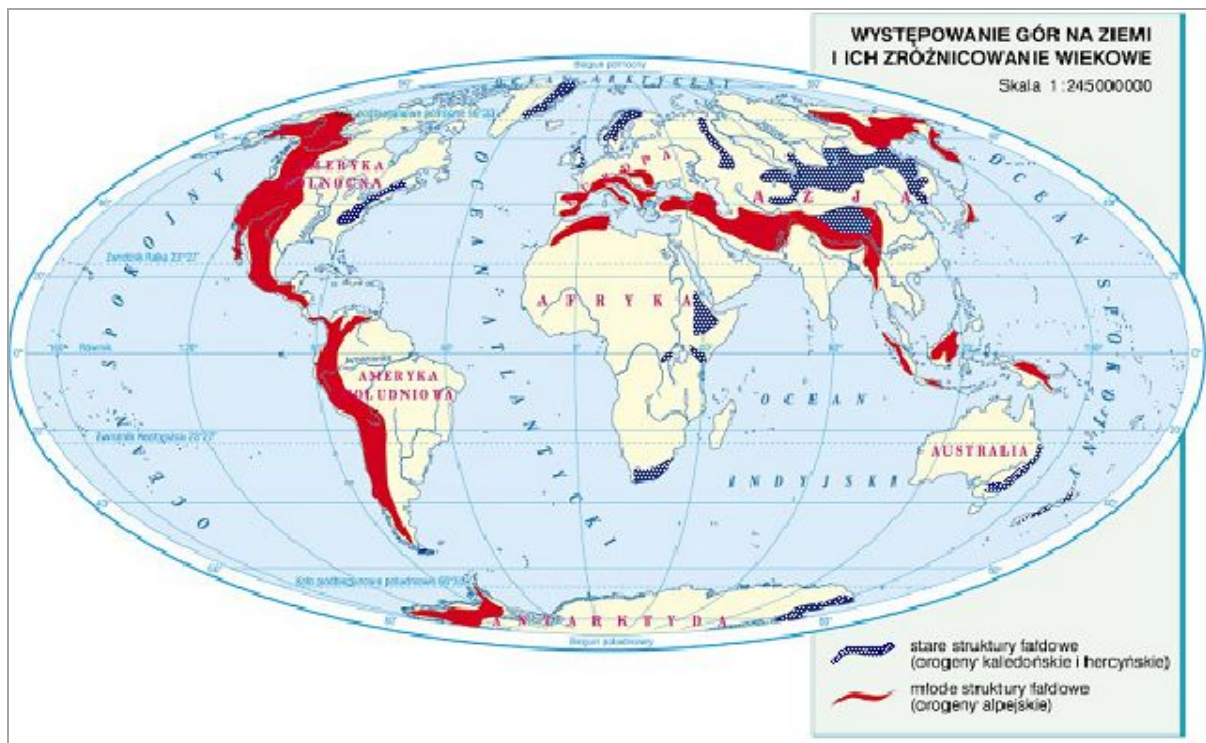
Skąły: bazął, gabro, gnejs, granit, kwarcyt, marmur, piaskowiec, wapień, węgiew kamienny.

Zadanie 16. (3 pkt)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy podaj nazwę orogenezy, w której powstało pasmo górskie.

GÓRY	OROGENEZA	GÓRY	OROGENEZA
Skandynawskie		Hindukusz	
Pireneje		Ural	
Kaukaz		Wielkie Góry Wododziałowe	

źródło: J. Wójcik, Geografia, Ziemia, Wydawnictwo PPWK, CD

Zadanie 17. (2 pkt)

Oblicz wysokość górowania Słońca w Mikołajkach (21° 34' E, 53° 48' N) w dniu przesilenia letniego i równonocy jesiennej. Zapisz obliczenia.

przesilenie letnie:

Odp: .....

równonoc jesienna:

Odp: .....

Zadanie 18. (4 pkt)

Skreśl w każdym zdaniu jedno z wyróżnionych określeń tak, by otrzymać zdania prawdziwe.

- a. Wydma podłużna to *barchan / sejf*.
- b. Gwałtowne spływy popiołów w czasie działalności wulkanicznej określa się jako *lahary / mosory*.
- c. Przesuwanie działu wodnego wskutek erozji wstecznej doprowadza do przeciągnięcia rzeki zwanego *kaptażem / egzaracją*.
- d. W czasie lata na półkuli północnej Ziemia poruszając się na orbicie przechodzi przez *punkt najdalszy od Słońca - aphelium / punkt najbliższy Słońca – peryhelium*.

Brudnopis: